

Till

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen

12 november 2020

Skickas endast med e-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se

Mål nr M 1785-20; ansökan om tillstånd till utrivning av del av vattenanläggning m.m. i Järleån vid Järle kvarn, Nora kommun; bemötande

Naturvårdsverket hänvisar till föreläggande från mark- och miljödomstolen den 26 oktober 2020, aktbil 81, och den 9 november 2020, aktbil 94, enligt vilket Naturvårdsverket har förelagts att bemöta inkomna yttrande över Naturvårdsverkets inlaga den 18 september 2020.

Yttranden har inkommit från länsstyrelsen, aktbil 79, Nora kommun, aktbil 90 och enskilda fastighetsägare, aktbil 84.

1. Länsstyrelsen, aktbil 79

Länsstyrelsen tillstyrker ansökan och, i allt väsentligt, även de villkor som Naturvårdsverket har föreslagit. Länsstyrelsen yrkar för egen del att det föreskrivs ett villkor som säkerställer att material som är anpassat till kulturmiljön används vid arbeten på den befintliga brokonstruktionen och att åtgärder vidtas för att kompensera för den förlust av kulturmiljövärden som kan uppkomma genom de sökta åtgärderna. Länsstyrelsen anser att de sökta åtgärderna medför en påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljö och innebär att markanvändning vid dammen ändras. Länsstyrelsen bedömer dock att de sökta åtgärderna är nödvändiga för att nå gynnsam bevarandestatus för utpekade naturtyper och arter i berört Natura 2000-område och för att kunna nå beslutad miljö kvalitetsnorm. Länsstyrelsen anser även att den sökta lösningen är den som innebär minst skada på kulturmiljön jämfört med övriga utredda alternativ.

Såvitt avser länsstyrelsens tillägg till villkorsförslag 5 (avseende biotopvårdande åtgärder) ser inte Naturvårdsverket att detta tillägg tillför något i sak utan snarare kan riskera att utgöra en onödig inskränkning för det fall åtgärder behövs av andra skäl. Naturvårdsverket vidhåller därför sitt ursprungliga villkorsförslag.

I fråga om länsstyrelsens omformulerade förslag avseende genomförandet av åtgärderna har Naturvårdsverket inte något att erinra mot innebörden i villkoret med den anmärkningen att åtgärderna avses att ske på huvudsakligen det sätt som beskrivits i ansökan. Givet detta kan villkorsförslaget godtas.

Naturvårdsverket har åtagit sig att återuppföra broräcket i gjutjärn och har även för avsikt att återanvända material så långt som möjligt, men anser inte att det av länsstyrelsen föreslagna villkoret är lämpligt då det i alltför hög grad styr detaljgenomförandet, som länsstyrelsen kommer att ha ett stort inflytande över.

Naturvårdsverket anser inte att det föreligger något behov av utförande av kompensationsåtgärder eller utredning i frågan, med hänsyn till de åtaganden som gjorts i målet. Naturvårdsverket vidhåller, av de skäl som tidigare framförts, att den valda lösningen är den lösning som totalt sett bäst tillgodoser både riksintresset för natur- och kulturmiljövården och att åtgärderna inte innebär någon påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården.

Naturvårdsverket kan upplysa om att en ansökan enligt 2 kap 12 § kulturmiljölagen har lämnats in till länsstyrelsen för att länsstyrelsen ska kunna fatta beslut om inledande av en arkeologisk förundersökning.

2. Nora kommun, aktbil 90

Nora kommun anser sammanfattningsvis att Naturvårdsverket inte har visat man har erforderlig rådighet för de sökta åtgärderna.

Det finns ett antal förrättningshandlingar som avser aktuellt område och fastighetsbestämning har senast 2019 genomförts i området för att bestämma gränser mellan bl a Järle 1:25 som ägs av Naturvårdsverket och samfälligheten s:1 samt Järle 1:20, vilken förrättning kommunen också hänvisar till. Av protokollet i nämnda förrättning framgår att i gemensamhetsanläggningen Järle ga:3 som bildades 1983 ingår underhåll av slitagebanan på bron men att det är länsstyrelsens naturvårdsenhet, dvs idag Naturvårdsverket, som iståndsätter själva bron.

Det kan konstateras att nu aktuella åtgärder avser utrivning enbart av den del av anläggningen som använts för uppdämning och reglering av Järleån. Att Naturvårdsverket tagit över dessa anläggningar för kvarndriften, rätten att bibehålla dessa samt fallrätten till vattenområdet framgår av köpeavtalet från 1979 mellan Ture Holmbergs dödsbo m fl som kommunen bilägger sitt yttrande. Naturvårdsverket har inte uppfattat att någon har framfört anspråk på äganderätten till dammen eller motsatt sig förstärkningsåtgärder på kvarvarande delar, vilket enligt lantmäteriets beslut också åligger staten. Som framgått av Naturvårdsverkets tidigare bemötande har flera reparationsåtgärder också skett historiskt. Naturvårdsverket vidhåller därmed att det föreligger erforderlig rådighet att ansöka om tillstånd för aktuella åtgärder med hänvisning till fastighetsrättsliga förhållanden, men får påminna om att det föreligger vattenrättslig rådighet även med stöd av 2 kap 5 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Naturvårdsverket har yrkat tvångsrätt med stöd av 28 kap 10 § miljöbalken för åtgärder inom Järle ga:3 för att utföra planerade arbeten som inte sker på de anläggningar som Naturvårdsverket förfogar över. De uppgifter som hittills framkommit talar inte för att det skulle vara erforderligt att utvidga yrkandet till att även omfatta s:1 samt Järle 1:20, men frågan kan lämpligen beröras närmare vid kommande huvudförhandling i målet.

3. Enskilda fastighetsägare, aktbil 84

Fastighetsägarna anser bl a att det, innan tillstånd meddelas, behöver genomföras geotekniska undersökningar i syfte att bedöma åtgärdernas effekter på grundvatten och släntstabilitet.

Som tidigare framförts saknas anledning att anta en utrivning av dammluckorna kommer att påverka grundvattennivån i området negativt. Det saknas vidare anledning att anta att en avsänkning av vattenytan uppströms dammen kommer att påverka stabiliteten på omgivande slänter negativt. De erosionskydd som Naturvårdsverket ansöker om att få anlägga vid slänten mot befintliga byggnader på norra sidan av ån, uppströms dammen, kommer även att ha en släntstabiliserande effekt. Det kan i sammanhanget tilläggas att vattennivån närmast uppströms dammen efter utrivningen kommer att hamna på ungefär den nivå som historiskt uppkommer vid perioder med låga flöden och att det inte finns några indikationer på att låga vattennivåer uppströms dammen skulle ha haft någon negativ påverkan på släntstabiliteten eller grundvattennivåer i området.

Nacka som ovan

Naturvårdsverket genom

Agnes Larfeldt
Advokat

T: [REDACTED]

E: [REDACTED]

Henrik Malmberg
Jur. kand.

T: [REDACTED]

E: [REDACTED]